

BEVEZETÉS

Egyik barátom – aki két gyermekes, boldog családapa – mesélte el: komolyan felmerült benne a kérdés a jegyeskurzus idején – mit érthet a kurzust tartó pap a házassághoz? Miért egy olyan ember beszél a házasságról, aki nem él benne, akinek nincs tapasztalata róla? Később, már családos emberként és rendszeres templomba járóként fogalmazódott meg benne: noha egy pap nem él családban, házasságban, de mégis időnként többet tud a család és a házasság fogalmáról, mint a házasságban élők.

Ez a füzet a családokért írtuk családokkal együtt: lelki gyakorlatos beszédekből, lelkipásztori beszélgetések tapasztalataiból és Nemes Ödön jezsuita atyával való közös munkából született meg, annak érdekében, hogy mélyebben tudják egymást szeretni a házasságra készülők vagy már benne élők, s megértsék, mennyire szereti őket az Isten.

Ajánlom tehát jegyeseknek, családokkal foglalkozó papoknak, házaspároknak. Ez könyv azért íródott, mert segíteni szeretnék abban, hogy a kedves házas olvasó szentségi házassága még inkább ragyogjon.

JEGYESSÉG

A házasság teológiája

A házasság alapvető teológiája a Teremtés könyvére vezethető vissza: „*Megteremtette tehát Isten az embert a maga képére; Isten képére teremtette őt, férfinak és nőnek teremtette őket.*” (Ter 1,27). Az ember egészét a férfi és a nő egysége alkotja: együtt hordozzák az istenképiséget. Szintén a Teremtés könyvében olvassuk: „*Nem jó, hogy az ember egyedül van: alkossunk hozzá illő segítőt is!*” (Ter 2,18), majd: „*Az ember ekkor azt mondta: »Ez végre csont az én csontomból, és hús az én húsemból! Legyen a neve feleség, mert a férfiből vétetett!«*” (Ter 2,23). Ez az ige a két nem egyenlőségéről, egymásra utaltságáról beszél. Az Ószövetséget tekintve Isten és a választott nép kapcsolata párhuzamba állítható a házas felek kapcsolatával: egy ideális férj épp olyan áldozatos, megbocsátó szeretettel szereti feleségét, mint ahogy Isten a választott népet. Az Ószövetség e kapcsolat vonatkozásában elénk állítja a hűségét, a megbocsátást, az egységet, a felbonthatatlanságot.

Keressünk együtt olyan bibliai részleteket, melyek a házasságról szólnak! Kit, melyik, miért érintett meg?

Miért felbonthatatlan a házasság?
Mit jelent ez nekem?

Szent Pál a Korintusiaknak írt első levélben ír a házasság felbonthatatlanságáról: „Azoknak pedig, akik házasságban élnek, nem én parancsolom, hanem az Úr, hogy a feleség a férjétől el ne váljon – ha pedig elválík, maradjon házasság nélkül, vagy béküljön ki férjével –, és a férfi se bocsássa el a feleségét.” (1Kor 7,10-11). Az Efezusiaknak írt levél ötödik fejezetében pedig Krisztus és az Egyház kapcsolatát állítja párhuzamba a házasságban élők kapcsolatával: „Engedelmeskedjete egymásnak Krisztus félelmében! Az asszonyok engedelmeskedjenek férjüknek, akár csak az Úrnak, mert a férfi feje az asszonynak, amint Krisztus is feje az egyháznak; ő a test üdvözítője. De mint ahogy az egyház Krisztusnak van alárendelve, úgy az asszonyok is mindenben a férjüknek. Ti férjek, szeressétek feleségeteket, ahogyan Krisztus is szeretete az egyházat! Önmagát adta érte, hogy a víz fürdőjében az ige által megtisztítva megszentelje, és dicsővé tegye magának az egyházat, hogy sem folt, sem ránc, sem más efféle ne legyen rajta, hanem legyen szent és szeplőtlen. Ugyanígy a férfiak is úgy szeressék feleségüket, mint önmagukat. Aki szereti a feleségét, önmagát szereti. Hiszen soha, senki sem gyűlöli a testét, hanem táplálja és ápolja, akár csak Krisztus az egyházat, mert tagjai vagyunk az ő testének. »Ezért az ember elhagyja apját és anyját, a feleségéhez ragaszkodik, és ketten egy test lesznek« {Ter 2,24}. Nagy titok ez; én pedig Krisztusról és az egyházzal mondom! Tehát mindegyiktek úgy szeresse a feleségét, mint önmagát, az asszony pedig tisztelje a férjét.” (Ef 5,21-33).

Ahogy az Ószövetségben Isten és a választott nép, úgy az Újszövetségben Krisztus és az Egyház kapcsolata állítható párhuzamba a házassággal. A házastársak szeretetét Isten ajándékozó szeretete, az emberi hűséget Isten hűsége fogja át.

Feltehetjük a kérdést: mi adja a házasság szentségi voltát? Az Egyház tanítása szerint az az aktus, amelyre egy férfi és egy nő szakrális keretek között elkötelezi magát egymásnak az Úrban, hogy egy ember legyenek egy életre.

A szentség tehát az életszövetség megkötése. Az evangélium mondata tehát – „és a kettő egy testté lesz” (Mk 10,8) – nem pusztán fizikai valóság: a házas felek házasságkötésük pillanatától valóságosan egy emberré, egy testté válnak. A szentség házassági életszövetség – vagy egy korábbi elnevezéssel élve: házassági szerződés – megkötése által jön létre az Egyház által megállapított

Mit jelent számomra, hogy életemet adom érted? És a hétköznapiakban ez mit jelent? Nehéz vagy könnyű? Milyen érzésekkel jár?

Valóban tapasztalod, hogy magaddal teszel jót, ha házastársadat helyezed előtérbe?

Miből merited a házastársad iránti hűséghez kellő erőt?

feltételeknek megfelelően. Minden érvényesen megkötött házasság létrehozza a köteléket, amelynek lényegéből fakad a házasság egysége. Ugyanez érvényes a nem keresztény házásokra is.

Krisztus és az Egyház kapcsolata párhuzamba állítható a házastársak egymás iránti szeretetével: a házások szeretete Krisztus önfeláldozó szeretetéhez válik hasonlónak. Az önátadás semmilyen más módon nem valósul meg oly mértékben, mint a házasságban. A szeretet mértéke a mértéktelen szeretet – életünk odaadása a másikért.

A szerelem csak akkor szerelem, ha önfeláldozás is. A párkapcsolatban, házasságban tehát nem azt keressük elsősorban, ami önmaguknak jó, hanem azt, hogy mivel tudnánk boldogabbá tenni a másikat. A házasság azt jelenti, hogy életünket adjuk a másikért, hétköznapi, apró dolgokban. Isten nem hősies, nagy tetteket vár tőlünk, de várja a mindennapok apró meghalásait a szeretetért, a másikért. Ellépve az esküvői oltártól többé már nem én vagyok a világ közepe: házastársam válik számomra a világ középpontjává, mostantól érte élek: mától kezdve az fáj nekem, ami neki fáj, s annak örülök, aminek ő örül.

Huszonötödik házassági évfordulóját ünneplő fogalmazott így: az elfogadás az igazi szeretet. Az igazi szeretet az, amikor már nem akarom megváltoztatni a házastársamat, hanem úgy szeretem, ahogy van, ingyen, elvárások nélkül.

Szeretetünk gyakran hasonló az iskolai magasugró-leckéhez. Ha a másik meg tudja ugrani az általunk megállapított szintet, akkor szeretjük, elfogadjuk; ha viszont „leveri a lécezt”, újra nekifuthat. A házasság azonban épp ennek ellentétére, az ingyenes szeretetre tanítja a házasság feleket.

Házasságkötése napján döbbsen rá egy menyasszony vőlegényének egy komoly hibájára. Végigzokogta az esküvő délelőttjét, végül felállt, letörölte a könnyeit, és így szólt: nemcsak vőlegényem jó tulajdonságaira, de a rosszakra is igent fogok mondani.

„Szeretem hibáit / Jóságánál jobban, / De nagyon szeretem.” – írja Ady Endre Vallomás a szerelemről című versében. A szeretet azt jelenti, hogy a másik belőlem él, és nem akarom megváltoztatni őt. Hálás vagyok még hibáiért is, mert hibái számomra olyanok, mint Isten smirglije, amivel csiszol, alakít, hogy még tökéletesebb, szentebb legyenek.

Mit jelent számomra a feltétel nélküli szeretet a másik felé?

Az elfogadás a szeretet. Mit jelent ez számunkra? Mi az, amit nehéz elfogadnom a másikban? Mi az, amit szívesen változtatnék rajta?

Mi segíthet abban, hogy szeretetem feltétel nélküli legyen? Hol, mikor tapasztaltam meg ilyen szeretetet?

Tudok-e hálát adni a másik hibájáért? Mit kezdek vele, ha újat fedezek fel? Isten hogyan akar ezen keresztül engem alakítani?

Igaz-e, hogy a másik hibái végső soron értem vannak?

Nem akarom megváltoztatni házastársamat, hanem megélem: szeretlek, hogy változz meg, s én akkor is szeretni foglak, ha nem változol. A szeretet lényege a pazarlás: a fifty-fifty elv nem működik a házasságban... Elsőként kell szeretnem a másikat! Nem várhatok arra, hogy ő kérjen bocsánatot, mert nekem volt igazam; nekem kell elsőként szeretnem és odalépnem a másikhöz! Ezért különösen fontos a reggeli ima, amelyben átgondolom, kikkel találkozom aznap, eszembe jutnak szeretteim: hogyan tudom ma boldogabbá tenni őket? Hogyan tudok ma jobban értük élni? Érdemes minden reggelt a szeretetnek ezzel a gesztusával elkezdni, Jézus és Mária szívének ajánlani az induló napot, mindazokat, akikkel találkozni fogok. Egy nem keresztény japán filozófus szerint a szeretet imádság nélkül nem szeretet. Az mutatja meg, hogy mennyire szeretünk valakit, hogy mennyit imádkozunk érte.

Mit teszek családom üdvösségéért? Hordozom-e őket imáimban, ajánlok-e fel értük szentmisét? Szent Pál írja: „*A nap ne nyugodjék le haragotok fölött*” (Ef 4,26b). Sokkal nehezebb bocsánatot kérni valakitől napokkal, hetekkel később, mint ha rögtön megtettük volna. Egy idős ember, aki hatvanadik házassági évfordulóját ünnepelte nemrég, kérdésemre, mit üzen a fiataloknak, mi a boldog házasság titka, így válaszolt: Atya, mondja meg nekik: minden este volt közös imádság, és minden nap volt békecsók.

A házasság legfontosabb jegye nem a harmónia, hanem a növekedés. A boldogság nem csupán a házasság gyümölcse: a házasságban két boldog ember halad az igazi, még teljesebb boldogság felé. Ne felejtsük el: egy életen át rajongani egymásért csak Isten segítségével lehetséges. Merjük hát beengedni Őt házasságunkba!

Az, hogy akarsz-e jó házastárs lenni, döntés kérdése. A szeretet, hasonlóan a megbocsátáshoz, akarati tett. Ezt gyakorolva társad boldoggá válik melletted.

Egy alkalommal az eskető pap megkérdezte a vőlegényt:

– *Jancsi, szeretnél-e boldog lenni ebben a házasságban?*

A vőlegény elégedett igennel válaszolt, mire a pap így folytatta:

– *Ebben az esetben soha ne vedd feleségül a menyasszonyodat!*

Döbönt csend lett a templomban, a násznép sem tudta mire vélni a pap válaszát, aki folytatta mondandóját:

Szép elmélet, de hogyan lehet ebből mindennapos gyakorlat? Valóban lehetséges elsőként szeretni? Megpróbáltam-e már?

Mi segítene, hogy naponta újra kezdjem?

Mennyit imádkozunk egymásért?

Miért nehéz azonnal bocsánatot kérni, megbocsájtani a másinak?

Építőek vagy rombolóak vitáink, veszekedéseink?

Hogyan tudnálak boldogabbá tenni?

Mit jelent számunkra, hogy Istent beengedjük a házasságunkba és a hétköznapijainkba?

Elegendő, ha akarom szeretni a másikat?

– *Jancsi, szeretnéd boldoggá tenni a menyasszonyodat?*

A vőlegény bátortalanul válaszolt:

– *Hát, igen, szeretném...*

– *Akkor vedd őt gyorsan feleségül!*

Aki tehát boldog akar lenni a házasságban, az ne házasodjon meg – csak az, aki a másikat akarja boldoggá tenni! Ezt jelenti, hogy a másikért élünk, meglátva őt olyannak, amilyenek Isten teremtette, elgondolta.

Egy élet is kevés ahhoz, hogy felfedezzem a társam. Minden nap új szépségét fedezem fel: minden nap hálás lehetek érte az Istennek, megköszönve, hogy épp vele ajándékozott meg, hogy épp őt kell boldoggá tennem a földön.

Szent Pál írja: „Viseljétek el egymást szeretettel” (Ef 4,2). Egy fiatal férj nem tudott mit kezdeni ezzel a szentírási résszel, azt mondta: miért elviselnem kellene feleségemet, ha egyszer annyira szeretem őt? Tíz év elteltével rájött, mennyire igaz Szent Pál mondata, hiszen gyakran csak szeretettel elviselni tudjuk a másikat. Isten adott bennünket egymásnak, öröktől fogva akarta, megálmodta házasságunkat: nagy titok ez, amelyért hálát kell adnunk. Évekkel később, már ezüstlakodalmukon mondta: napról napra jobban szeretem a feleségemet. Jobban szeretem őt ma, mint tegnap, holnap pedig még jobban fogom őt szeretni. Isten minden nap új arcát mutatja meg nekünk, ehhez hasonlóan mi is napról napra új ajándékként fedezhetjük fel házastársunk személyét, szépségét. Fontos, hogy ne csak felfedezzük, de szavainkkal, gesztusainkkal ki is tudjuk fejezni. Ez gyakran nehézséget okoz a férfiak számára, akiket egész életükön keresztül érzelmi visszafogottságra neveltek. „Katonadolog”, „ne sírj, csak a lányok sírnak” – emlékszünk ezekre a mondatokra gyermekkorunkból, s innen is eredeztethető, hogy mi, férfiak nehezen mutatjuk ki érzelmeinket.

Férfi csoportban ülve megkérdeztem a csoport egyik tagját, mikor mondta ki utoljára feleségének, hogy szereti őt. Elgondolkodott, és azt válaszolta: van már 17 éve is... Miért mondanám neki, hiszen úgymond tudja. Mondtam neki, hogy szeretem, mikor megházasodtunk, majd szólok, ha változik a helyzet.

Számtalan módon kimutathatjuk szeretetünket: tekintetünkkel, ahogy rámosolygunk a másokra, érintéseinkkel, egy simogatással, kézszorítással. Kimutathatjuk szeretetünket figyelmünkkel is, amely befogadja a másikat egy fárasztó nap után. S nem úgy, mint az egyszeri férj, aki hazaérve a munkából sörét felbontva a tévé elé huppan. Amikor felesége odalép hozzá, hogy elmondja, mi történt

Miért vagyok leginkább hálás feleségemért, férjemért?

Mikor fedeztem fel legutoljára valamilyen szépségét, jó tulajdonságát? Hálát adtam-e érte? Elmondtam-e neki?

Milyen nyelven beszél az én szeretetem? (Szeretetnyelvek.)

Hogyan tudnám jobban kifejezni szeretetemet a másik felé?

Hogyan fejleszthetem saját szeretetnyelvemet?

A héten melyikre fogok tudatosan odafigyelni?

aznap, a férj csak visszamordul: jól van, drágám, figyelek, csak állj arrébb, mert nem látom téled a tévét! Figyeljünk tehát befogadó módon a másikra, úgy, hogy érezhesse, amit épp mondani akar, az számomra a legfontosabb a világon.

A feltétel nélküli szeretet azt jelenti, úgy szeretem a házastársamat, ahogy van; nem akarok és nem is tudok nélküle élni, vele akarok megöregedni – s mindezt szavaimmal, gesztusaimmal is kifejezem. Ahhoz, hogy ezt élni tudjuk, három fontos kérdést kell folyamatosan szemünk előtt tartani, újra és újra elővenni, megbeszélni:

1. Mit szeretsz bennem? Melyek számodra az értékeim, szépségeim? Minek örülsz, amikor látsz engem, miért vagy leginkább hálás Istennek velem kapcsolatban?
2. Mi az, ami nehéz számodra a kapcsolatunkban? Hiszen ezt előbb-utóbb úgyis elmondod majd, csak legfeljebb más hangszínen, más hangerővel... Mit szeretsz bennem? Ki vagyok én számodra?
3. Mit tehetek azért, hogy boldogabb légy?

Érdemes ezt a három kérdést akár havonta egyszer, egy-egy „házas délután” keretei között megbeszélni – kettesben, amikor a gyerekeket a nagyszülőkre bizzuk. A hétköznapi jobbra csak arra van idő, hogy a mindennapi apróságokról beszéljünk – ám nemcsak megbeszélésre, beszélgetésekre is szükségünk van; arra, hogy megpihenjünk egymás csendjében.

Egy édesanya nagyon sok terhet hordozott az utóbbi időben, s ennek egész családja tanúja volt – nem igazán tudták, hogyan segíthetnének rajta. Férje egy reggel, munkába indulás előtt egy kis írást hagyott az éjjeliszekrényen: *ugye tudod, hogy mennyire szeretlek?* Mikor a férj hazaért, felesége sírva borult a nyakába, s azt mondta, ez a reggeli mondat adta vissza élete értelmét.

Életmentően fontos tehát kifejeznünk, kimondanunk szeretetünket. Nem elég egyszer vagy kétszer – magatartás-kutatók szerint naponta tizenkét ölelésre van szüksége az embernek ahhoz, hogy jól érezze magát a bőrében, hogy azt érezze, szeretik és elfogadják. Ez természetesen nemcsak fizikai ölelés lehet, elegendő egy szó, egy tekintet, egy mozdulat... Nem szabad takarékoskodni a dicséretekkel sem! A másik belőlem, a szeretetemből él.

Feladat: folytatd

Szeretlek, mert.....

Akkor is szeretlek, ha.....

Hogyan teremthetünk időt egymás számára?

Heti egy este, havi egy nap, évi egy hétvége! Hogyan tudnád ezt megvalósítani?

Neked milyen apróság tölti fel a „szeretet tankodat”?

Mikor, miért dicsérted meg utoljára a másikat?

A szeretet a kapott szeretet túlcseréje. Nemes Ödön atya, nemrég elhunyt jezsuita barátom szerint az Apostolok Cselekedetei mondata, „*nagyobb boldogság adni, mint kapni*” (ApCsel 20,35), Szent Pál farizeus neveltetéséből származik. Az idős jezsuita szerint a kapott szeretet fontosabb, hiszen a kapott szeretetből kiindulva tudok csak szeretettel fordulni a másik felé.¹ Válaszom erre a feltevésre a következő szokott lenni: *Szent Pál azért mondja ezt, mert valószínűleg Pál régebben bokszoló is volt, és mint ilyen nagy, jól tudta, hogy jobb adni, mint kapni.*

Ne felejtjük el, házastársunk hibáival együtt is Isten csodálatos ajándéka számomra. Az esküvőn életre szóló döntést hozunk a másik mellett, igent mondunk még hibáira is, házasságunk során pedig újra és újra kimondjuk az igent – mert egy döntés nem elég egy életre. Naponta döntenünk kell a másik mellett, szeretni és *akarni szeretni* őt.

Egy esküvőn számtalan ajándékot kap az ifjú pár, egymás számára mégis ők maguk jelentik a legnagyobb ajándékot. Mindaz, amit magam helyett adok a másiknak, bővli marad, ócska műanyag. Önmagammal azonban, a számára legnagyobb ajándékkal, minden nap megajándékozhatom őt.

A szeretet feltétel nélküli. Egyszer egy kigyúrt, izmos vőlegény érkezett menyasszonyával jegyesoktatásra hozzám. Épp egymás feltétel nélküli szeretetéről beszéltem nekik, amikor a vőlegény felcsattant: „Én nem fogom őt szeretni, ha elhízik, ha ráncos lesz!” A menyasszony könnyezni kezdett. Megkértem őket, hogy menjenek haza, és beszéljék meg ezt, mielőtt belemennek a házasságba, s csak akkor jöjjenek vissza, ha megbeszélték. Persze nem jöttek vissza.

Esküvőkön gyakran mondom az ifjú párnak: lehet, hogy egy vagy a Föld hatmilliárd lakója közül, de egy valaki számára te vagy a világ, s ez az egy valaki ott ül melletted: te vagy számára a világ! Ezzel a szeretettel szeret téged, s neked ugyanezzel a szeretettel kell szeretned őt. A néhány paddal mögöttük ülők, akik már túl vannak néhány évnyi házasságon, tudják, hogy csörögnek az evőeszközök, néha akár repülnek is, ám ha azzal a szándékkal lép az oltár elé, hogy mindig elsőként akar majd szeretni, mindkettejük boldogságát megalapozza.

Látom-e magamat, mint Isten csodálatos ajándékát a másik számára? Látom-e őt úgy, mint Isten csodálatos ajándékát számomra? Ő a legjobbat találta meg nekem.

Mire kell törekednem nekem, mint ajándék?

Mi koptatja meg az „első szerelem” lendületét?

¹ Szabadon, örömmel, szeretettel : Nemes Ödönnel beszélget Naszádi Kriszta. Budapest : Harmat Kiadó, 2008. p. 101.

Goethe írja: „A boldogságot nem lehet ajándékba kapni, egyetlen titka: adni, mindig csak adni. Jó szót, bátorítást, mosolyt, hitet és sok-sok önzetlen szeretetet.”

A menyasszony égő gyertyát kap az esküvőn, ilyenkor gyakran figyelmeztetem: az égő gyertya családanyai hivatásodra emlékeztet. A gyertya lángjával fényt, biztonságot, meleget ad környezetének – ugyanez a hivatása egy édesanyának is. Könnyed ragyogással lángolni, világítani másoknak, adni csendesen az életet. „*Mécses vagyok, Uram. Ha meggyújtasz, elégek, de világítok másoknak.*”

Egy alkalommal egy ifjú feleség jött hozzám felháborodva. Mielőtt összeházasodtak volna, férje megígérte neki, később is kirándulnak, moziba járnak majd, ám ígéretét nem tartotta be.

Hazaérve a munkából felbontja a sört, nézi a tévét, olvassa az újságot; moziról, kirándulásról szó sincs. A feleség felcsattant:

- *De hiszen ez jár nekem!*

A heves mondatra válaszul ez csúszott ki a számon:

- *Nem jár! Ha mindig csak a markodat tartod, azt latolgatva, mi jár neked, akkor sohasem leszel boldog!*

Másikért élő ember légy. Az ősbűn, azt a kárt okozta az emberen, hogy egyfajta tulajdonosi szemlélettel nézi a másikat. Nagyon sok ilyen családot láttam, a férjek szinten rabláncokon fogták feleségeiket. Másokért élő ember légy.

Azt a megszentelő kegyelmet, amelyet a keresztségben kapunk, a házasság tovább növeli életünkben. A házasságban lehetőséget kapunk arra, hogy szentté tegyük egymást. Elképzelhetetlen, hogy két ember közül, aki egy életen át kitarított egymás mellett a földön, csak az egyik jusson a mennyországba. Együtt megyünk, együtt válunk szentté.

Sokunk számára nagy öröm volt, amikor Boldog II. János Pál pápa 2001 októberében Rómában első alkalommal avatott boldoggá egy házaspárt, Luigi és Maria Beltrame Quattrocchit. Ötven éves házasságuk alatt négy gyermekük született, akik közül három részt vett szülei boldoggá avatásán a Szent Péter Bazilikában: két pappá lett fiuk koncelebrált a Pápával a boldoggá avatási misén. A Szentatya így szólt a boldoggá avatott házaspárról homíliájában: „*hétköznapi életet éltek, de nem hétköznapi módon. Egy átlagos család örömei és aggodalmai közepette is tudták, hogyan éljenek különösképpen is gazdag lelki életet.*”

Mint feleség, hogyan élem ezt meg, mit jelent számomra?

A markomat tartom vagy adni szeretnék a másik számára? Mi van, ha belefáradtam?

Mi az, ami jár nekem, mert megérdemlem?

Válhatnánk-e mi is szent házaspárrá?

Mi segítene, és mi gátolna ebben?

Döntsünk közös szentté válásunk mellett!

*Életük középpontjában a napi szentmise és szentáldozás, valamint a Szűzanya iránti gyermeki odaadás állt, akihez estéről estére együtt imádkozták a rózsafüzért.*² 1905-ben kötöttek házasságot a római Santa Maria Maggiore Bazilikában, s közös elhatározásuk alapján minden reggel együtt, szentmisével kezdték a napot. Maria a családi tűzhelyet őrző édesanya volt, Luigi pedig állami ügyvédként futott be jelentős karriert. Plébániájuk életéből is kivették szerepüket. A negyedik gyermek megfogánása után az orvos azt javasolta, az édesanya életének megmentése érdekében szakítsák meg a terhességet. Ők azonban fenntartás nélkül meg akarták tenni az Atya akaratát, és elfogadták a gyermeket. Nyolc hónapnyi szenvedés után megszületett ajándékként kislányuk Enrichetta, aki a 86 évesen vehetett részt a Szent Péter Bazilikában szülei boldoggá avatásán, s aki mindvégig szülei mellett maradt. Maria és Luigi családvédő társaságot alapítottak, jegyeseknek szerveztek előkészítő kurzusokat, támogatták a nagy családokat. Mindeközben nagyon szerettek hegyet mászni, kerékpározni, zeneszerető emberek voltak.

II. János Pál pápasága idején gyakorta szólt a családokhoz, gyakran hangoztatott felhívása volt: „Családok, legyetek szentek!” Látjuk, lehetséges együtt szentté válni: tárjuk ki a kapukat és szívünket mások felé. Fontos ugyan a földi boldogulás gyermekeitek számára, ám a legfontosabb: átadni nekik a Jóisten iránti szeretetet.

A szentségi házasságkötéskor – ahogy minden szentség esetében – a szentséget felvevő megkapja a szentségi kegyelmet. Ez a házasságban azt jelenti, hogy Isten harmadikként kötelezi el magát a házasok mellett. A házasságkötéskor Isten minden égi és földi áldással megáldja a házaspárt, s ez a kegyelmet egy életre kapják. A gyermekáldás pedig a házasság megkoronázása, Isten ajándéka. Családként nem kevesebbre vagytok meghívva, hogy szentek legyetek és gyermekeitekből szenteket neveljete.

A házasság alapvető tartalma az életközösség, amelyben jelen van a vonzalom, a szeretet, a kölcsönös önátadás, egymás segítése – s mindezzel egymás számára közvetítik a kegyelmeket a házastársak. A házasság lényegi tulajdonsága az egység és a felbonthatatlanság belsőleg és külsőleg egyaránt: tehát sem a házas felek nem bonthatják fel azt, sem külső hatalom nem érvénytelenítheti.

Nekünk, mint házaspárnak milyen szerepet játszik életünkben a közös ima, a szentmise, a rózsafüzér, a böjt, a Szentírás?

² II. János Pál pápa homíliája Isten szolgái Luigi Beltrame Quattrocchi és Marina Corsini házaspár boldoggáavatásán. 2001. október 21.

Fontos a házasságban megállapítani és betartani a prioritásokat: Isten után első a házastársam, majd a gyermekek, a szülők, s csak utánuk minden egyéb más. Számos családanyával találkoztam, akik azt mondták: első a gyerekünk! Egy gyermek azonban szülei házasságából nő ki, olyan lesz a személyisége, olyan mértékben lesz egész ember, amilyen mértékben érezte szülei egymás iránti szeretetét, elfogadását. Így számára is biztonságot jelent majd, ha szülei kapcsolatában a házastársak kapcsolata áll az első helyen.

Egy fiatalasszonytól kérdezte édesanyja: „Lányom, a ti házasságokban nincsenek problémák? Sohasem beszélsz róluk.” Lánya nyugodtan válaszolt: „Vannak, Anya, de azokat mindig a férjemmel beszélem meg.”

„Be kell mosakodnunk” a jobbnál jobb tanácsokkal előálló munkatársak ellen is, akik „remek” tanácsaikkal könnyedén alááshatják a házasságot. A kapcsolat nehézségeit, problémáit egymás között kell megbeszélni, nem a szőnyeg alá söpörve, nem az időtől várva a megoldást.

Néhány év távlatából visszatekintve egy házasságra, együtt járásra, a kapcsolat szakaszaira, láthatjuk, Isten mennyire sokat tesz értünk. Gyakran úgy érezzük, magunknak köszönhetjük a kapcsolat alakulását, holott Isten szeretete, figyelmessége, irgalma, jelenléte az, amelyért hálával tartozom.

Gyakran látok magányos házasságokat is: a házas felek gondolkodásmódja sokat elárul egy-egy házastársi kapcsolat kölcsönösségéről. Hogyan szoktál beszélni férjedről, feleségedről? Széchenyi mondja: beszélj a házasságodról, és megmondom, milyen a házasságod! A házasságok időről időre megvizsgálandó, körbejárható kérdése: mire használom a pénzem, a szívem és az időm? S mit jelent mindez a kettőnk kapcsolatának szintjén? Isten ránk bízta a pénzt, felelősek vagyunk érte. Kié a szívem? Kinek adtam, ki uralja? Mire adom oda az időmet?³

Lelki beszélgetések gyakori témája a kérdés: miért „ilyen” a házastársam? Miért nem változik meg? – Erre gyakran válaszolom, hogy a házastárs csak akkor fog megváltozni, ha a változást magunkon kezdjük. Egyetlen ember van, akit meg tudok változtatni, s az én magam vagyok.

Mi életünk sorrendje?

Mi közös életünk sorrendje?

Mi a gyermek számára a legfontosabb, amit szüleitől kaphat?

Kivel szoktam beszélni a problémáinkról?

Hogy szoktuk kezelni a konfliktusainkat?

Merünk-e beszélni róla?

Van-e olyan probléma, amit mostanában a szőnyeg alá söpörtünk?

Tekintsünk végig házasságunkon, hol tapasztaltuk meg Isten fáradozását?

Mi alapján döntöd el, hogy jó-e a házasságod?

Tegyük fel mi is magunknak ezeket a kérdéseket!

³ Nemes Ödön: Élet, bölcsesség – hazafelé. Nemes Ödön jezsuita utolsó üzenetei. Budapest, Jézus Társasága Magyarországi Rendtartománya – L'Harmattan Kiadó – Új Ember Kiadó, 2012. p. 40.

A házasságokat gyakran teszik tönkre a túlzó elvárások és kritikák. Aki azonban nagy elvárásokkal él egy házasságban, az csalódní fog. El kell felejtetni a „mindig” és a „sosem” általánosító szavait, az önsajnálát könnyeit és a becsapott ajtókat. Érdemes újra és újra reflektálni a kérdésre: miben kell megváltoztatnom a másikhöz való hozzáállásomat? Van-e még öröm a házasságunkban? S ha nincs: miért nincs? Szabadságunkat és örömünket senki nem veheti el tőlünk; a szeretet pedig szabad döntés a másik mellett. Érzelmeinkről nem tehetünk, nincs moralitásuk: mernünk kell vállalni őket, szembenézni velük, kifejezni őket. Nem vagyunk felelősek értük, jönnek-mennek: felelőségünk akkor kerül előtérbe, amikor érzelmeinkből szavak, tettek következnek.⁴ Luther Márton mondja: „Nem tehetünk arról, ha elrepül fejünk felett egy madár, de arról igen ha fészket rak a fejünkre.” Tanulnunk kell a megkülönböztetést is: az érkező érzés, gondolat Istentől, az ellenségtől van önmagamtól jön? Ennek megfelelően mondhatok rá igent vagy utasíthatom el.

A vitatkozás szabályai

Fontos, hogy tudjunk és merjünk jól veszekedni, vitatkozni. A veszekedésnek két alaptípusa van: a konstruktív és a destruktív típus. Ha konstruktívan veszekszünk, azt nézzük, mi viszi előre a kapcsolatunkat. Ha destruktívan, akkor egyetlen célunk a magunk igazát bizonyítani. Tehát míg az előbbi építi a kapcsolatot, addig az utóbbi rombolja. Gyakran hajlamosak vagyunk a másik érzelmi zsarolására („ha szeretnél, akkor...”). Ne akard saját képedre alakítani a másik embert! Érdemes újra és újra visszatérni a galileai tapasztalatokhoz: Jézus feltámadása után elküldi az asszonyokat a tanítványokhoz azzal az üzenettel, hogy térjenek vissza Galileába, ott találkozni fognak vele (vö. Mt 18,10). Galileába, ahol együtt voltak Jézussal, ahol hallgatták őt és szemlélői voltak csodáinak. Egy házasságnak is vannak efféle galileai tapasztalatai – s időről időre visszatérhetünk ezekhez a tapasztalatokhoz, meríthetünk belőlük. Előfordulhat az is, hogy egyáltalán nem tudunk egyetérteni házastársunk dolgával – ekkor megoldás lehet, ha megpróbáljuk átérzeni, mit jelent a másiknak az adott cselekedet, miért, milyen indítékkal teszi azt (akár az olyan hétköznapi dolgokkal kapcsolatban is, mint az öltözködés vagy a hajviselet)? Fontos megosztani vele gondolatainkat, hogy aztán Istennel is megoszthassuk közös tapasztalatainkat.

Mennyire vagyok kritizáló?
Milyen elvárásaim vannak a
másik felé?

Kell-e közös nevezőre jutni?

Mik a házasságunk Galileai
tapasztalatai?

Mi jellemzi a mi vitatkozási,
veszekedési szokásainkat?

Mi ad erőt a továbblépéshez?

⁴ Nemes Ödön: Élet, bölcsesség – hazafelé. p. 47.

Ha visszatekintesz életed szeretetkapcsolataira, rátalálsz Istenre. Visszatekintve az életemen, tapasztalom Isten gyengéd vezetését, hálát adok érte, leborulok Isten nagysága előtt. Ne azt ígérd meg a másoknak, hogy soha többé nem veszekedsz velem, inkább azt keresd, mit tudsz tenni annak érdekében, hogy legközelebb elkerüld a veszekedést.

Akár azt is érdemes megnézni, melyik az a helyiség, ahol leggyakrabban veszekedtek – már gyakran a hely is kiváltója lehet az ingerültségnek. Ne féljünk a krízisektől sem. A gyorsan, fájdalomcsillapítóval megszüntetett fájdalom pillanatnyi erőt jelent ugyan, de csak felszíni, tüneti kezelést jelent. Nem kell félnünk a szenvedéstől, mivel mindig ott a lehetőség, hogy abból új élet szülessen; a szenvedés jel, amely mindig rámutat valamire, ami gyógyulásra szorul az életünkben. Szeretjük olyan szituációkban tudni magunkat, amelyekben nem kel tartanunk fájdalomtól – ám az orvosnál sem az a cél, hogy a páciens jól érezze magát, hanem az, hogy teljesebb életet éljen. A keresztet nem kerülhetjük el, de elfogadhatjuk és átölhelhetjük. A másik ember egy másik világ, akinek minden nap új szépségét fedezhetem fel, s nem válogathatok az általam kellemesnek és kellemetlennek bélyegzett tulajdonságok között. Általában azokat bántjuk, akiket a legjobban szeretünk – veszekszünk velük, de élni sem tudnánk nélkülük.

Az ember boldogságvágyát egyedül Isten képes kielégíteni. Ha időnként csalódás ér bennünket, gyakran odébbállunk, azt remélve, hogy máshol megtalálhatjuk a boldogságot. Péter apostol a vízen járt, amíg tekintete Jézuson függött, ám süllyedni kezdett, mikor levette Jézusról tekintetét, s énje került a középpontba (vö. Mt. 11,24). Ki áll tehát az életem középpontjában? Életem, családom, házasságom Isten tenyerén van – még akkor is, ha a látszat mindezek ellen szól. Visszatekintve az életemre, felfedezhetem Isten gyengéden vezető szeretetét.

Egy cserkész mondás szerint: ha eltévedtél, menj vissza egészen odáig, amikor még tudtad a helyes irányt, s onnan indulj el újra. A házasságban is vissza kell térni újra és újra az első szeretet tapasztalatához, az első döntéshez. A házasságban ugyanis nem a harmónia a legfontosabb, hanem a növekedés.

Fontos szem előtt tartanunk, hogy ha baj van, azt mindig közösen okoztuk. Nem igaz az általánosítás: „Ennek is te vagy

Én mit ígérhetnék meg a másoknak?

Mit teszek azért, hogy elkerüljem a romboló veszekedést?

Mik váltják ki nálad általában a veszekedést?

Miért bántjuk könnyebben azt, akit szeretünk?

Mi tarthatja szívünk közepében a másikat egy életen át?

az oka! Ezt is te rontottad el!” Ha az egyik házas fél tapasztalata szerint gond van a kapcsolatukkal, azért együtt kell dolgozniuk.

Egy édesanya elhatározta, hogy a nagybőjtben nem fog megsértődni. S persze már nagyon várta a húsvétot, mert időnként annyira jól esett volna egy kis sértődés... A nők gyakran a védettséget keresik egy kapcsolatban, s elkeserednek, ha azt tapasztalják, férjük nem veszi őket komolyan, nem hallgatja meg őket. El kell sajátítanunk a meghallgatás művészetét.

A vitatkozás szabályai

- Merjetez vitatkozni! Nagyon fontos, hogy legyetek korrektek és ne sértegetsetek egymást egy-egy vita vagy veszekedés során.
- Kerüljétek a gúnyos megjegyzéseket!
- Ne emlegetsetek fel a múltban történeteket! Mindvégig maradjatok meg a témánál, ne hagyjátok, hogy gondolataitok elterelődjenek, és ne általánosítsatok!
- Ne vonjatok be a vitába harmadik személyt döntőbíró gyanánt!
- Tudjátok lezárni a vitát! Nem sírással, ajtócsapkodással, hanem higgadt befejezéssel, például közös imával.
- Ne adjunk egymásnak állatneveket!

Nehézségek

A nehéz helyzetekben a kulcs a megfelelő hozzáállás megtalálása. A szenvedés, a fájdalom, amelyet tapasztalok, azt jelenti, hogy Isten nem akadályozta meg azt, s ha nem akadályozta meg, akkor kincset rejtett el benne, amelyért hálát adhatok. Ezt jelenti a krisztusi, evangéliumi hozzáállás: úgy tekinteni a szenvedésre mint lehetőségre, nem pedig mint problémára, mert akkor újra és újra belém fog marni, elvéve örömet és szabadságomat. Ha viszont úgy tekintek rá mint lehetőségre, akkor el fog vinni Jézushoz. Ha szenvedés ér bennünket, tudjuk megnézni, hol van benne jelen Isten, mit jelent számára ez a helyzet. Arról, hogy beteg vagyok-e vagy sem, nem dönthetek, arról azonban igen, hogy hogyan állok hozzá a betegséghez, találok-e értéket benne, hálát tudok-e adni érte.⁵

Hogy állok a sértődéssel?

Mire van a legnagyobb szüksége a nőnek a házasságban? És a férfinak?

Tesztek –e valami azért, hogy ezt megkapja a másik?

Vajon miért engedte meg az Isten a nehézségeket életünkben?

Látok-e benne értéket, kincset?

Tudok-e érte hálát adni?

⁵ Szabadon, örömmel, szeretettel. Budapest : Harmat Kiadó, 2008. p. 35-42.
Nemes Ödön: Élet, bölcsesség – hazafelé. p. 9-10.

Istennel mindig lehet perlekedni, lázadni azonban soha. Lázadásunkban mindig őt hibáztatjuk, a vádlottak padjára ültetjük, s ítélkezünk fölötte. Imádságaink gyakran szólnak erről: szinte rábeszelnénk Istent saját akaratunkra, amit Ő nem akar.

Azok a nehézségek, amelyekkel házasságunk előtt nem boldogultunk, nem szűnnek meg a házasságkötéssel, sőt megduplázódnak. Önmagától a házasságtól tehát nem leszünk boldogok – ne ezzel az elvárással induljunk neki a közös életnek, nehogy a másikat okoljuk a boldogság elmaradásáért.

Az ember alapvető szükségletei⁶

1. Szeretetet adni és elfogadni

2. Értékesség

Mindenestül gyönyörű vagyok Isten szemében, s nem azért, amit fel tudok mutatni. Isten számára nem a teljesítmény fontos, noha a posztindusztriális társadalom ezt diktálja számunkra. Engem a sérültekkel, értelmi fogyatékosokkal való kapcsolat tanított meg arra, hogy Isten önmagamért szeret.

3. Meghittség

A japán katekizmus szerint a kereszténység nem más, mint meghitt kapcsolat Istennel és az emberekkel.⁷

4. Szabadság

Ez alatt nemcsak a valamitől való szabadságot értjük, hanem a jóra való szabadságot is.

Fontos megvizsgálni, hogyan viszonyulok ezekhez az alapvető szükségletekhez.

Mire szoktuk kérni az Istent, amikor nehézségeink vannak?

Miért nem szünteti meg a szentségi házasság az élet során ránk váró nehézségektől?

Lehetek-e szabad a házasságban?

Hogy állok ezekkel, mennyire vannak jelen az életemben?

⁶ Nemes Ödön: Élet, bölcsesség – hazafelé. p. 36.

⁷ Szabados, örömmel, szeretettel. Budapest : Harmat Kiadó, 2008. p. 106.

A család a Szentháromság ikonja. A hitvesi szeretet isteni küldetésé válik: Isten maga szegény, mert szüntelen önjándékozásban él, de gazdag, mert szüntelen befogadásban él: s Szeretete megtestesül értünk a Szentlélek által. A házaspár életében is ez az isteni „szegénység” uralkodik: „Szomjazom rád, mert csak veled vagyok boldog, és szegény vagyok nélküled.” A család így válik a Szentháromság mintaképévé: megvalósul benne is a szüntelen önátadás és a hálás befogadás – egyszerre szegénység és gazdagság. A szentségi házasságban tehát nem pusztán emberi szeretettel szeretik egymást a házas felek: szeretetük, hűségük természetfeletti, mert Isten szeretetébe kapcsolódtak bele.

A házaspárok imaéletét jól szemléltethetjük a háromlábú szék példájával.

1. Személyes istenkapcsolatomat nem pótolja a családi közös ima.
2. Közös ima a házastárssal.
3. Családi ima.

Nem félttem azokat a családokat, amelyek tudnak együtt imádkozni. Persze rugalmasnak kell lennünk, megtalálva azt az imaformát, amely leginkább megfelel a gyermekek életkorának, érdeklődésének. Fontos, hogy soha ne kényszerítsük őket az imára – itt is érvényesüljön az elv: találjuk meg a formát, amelyet szabadon, örömmel, szeretettel tud elfogadni a család minden tagja.

A házasság szentségét ünnepeelve nem magukat a házastársakat ünnepeljük, ahogy az újmisében sem az újmisé van a középpontban, hanem a rajta keresztül kapott ajándék Istentől. Ugyanez a dinamika valósul meg a házasság szentségében is: nincsen ideális család, csak újra és újra feltámadó család.

„Család, légy, ami vagy!” – írja Boldog II. János Pál pápa *Familiaris consortio* kezdetű apostoli buzdításában.⁸ „Házasok! Isten féltett kincse vagytok, lámpatartóra helyezett mécses, a reménység jele. Édesanyák! Legyetek az élet forrásai, és soha ne válasszatok a halált! Szülők! Ne féljete az élettől! Közösen hirdessétek a család és az élet értékét. Éljétek és hirdessétek Isten ingyenes szeretetét!”

⁸ Familiaris consortio, 17.

A mi családunka Szentháromság ikonja?

Ha igen, miért? Ha nem, miért nem?

Mit tehetnénk, hogy azzá váljon?

Vegyük nagyító alá, vizsgáljuk meg családi, házas és személyes imaéletünket!

Milyen konkrét családi imaformákat ismersz?

Melyeket használod?

Miről „pérdikál” egy hitelesen élő keresztény család?

Monte Cristo grófja modern feldolgozásában a későbbi gróf a börtönben egy abbéval beszélget, aki megkérdezi őt: hiszel Istenben? Ő azt válaszolja: nem, már nem bízom benne. Az abbé válasza így hangzik: de Isten bízik benned. Bármilyen fájdalmat tapasztalunk a házasságban, az abbé válasza számunkra is igaz marad: Isten bízik bennünk. Ha hitbeli törés is következne be életünkben: Isten bízik bennünk, Isten a mi oldalunkon áll.

A házasságban megélt kölcsönös szeretet előhozza a házastársak rejtett kincseit. Kosztolányi Dezső írja Februári óda című versében: „*Én nem szerettem önmagamat soha. / De te szeretted.*” Dicséreteinkkel, szeretetünk kimutatásával sikerülhet előcsalogatni a másik rejtett szépségeit.

A Szent Család mint a család ősmintája példa lehet előttünk. Nem voltak könnyű helyzetben, üldözöttek, száműzöttek, szegények voltak, de Isten közöttük volt.

Mi a házasság lényege?

A házasság egyfajta szerződés, amelyben a férfi és a nő felbonthatatlan életszövetséget köt. Egymást segítik, gyermekeknek adnak életet és felnevelik őket. A keresztény házasság pedig szentség, amely során Krisztus lelkületében akarnak házasságot kötni a házasulandók, s Istentől kapnak segítséget, hogy teljesítsék házastársi és szülői feladataikat. Elsődleges feladatunk: nem a másokra várva elsőként szeretni házastársunkat.

Mi segíthet visszatérni Istenhez?

Mikor tapasztaltam meg Isten bizalmát életemben?

Hasonlítható-e a házastársi szeretet a kertápoláshoz?

Mi lehetett a Szentcsalád titka?

Miben lehetnek példa, mit tanulhatunk tőlük?

Szerinted mi a különbség a polgári és a keresztény házasság között?

A férfi és a nő pszichológiájáról

Különbözőek vagyunk. Egyes kutatások szerint ahhoz, hogy egy nő jól érezze magát a bőrében, naponta körülbelül hatvanezer szót kell kimondania, s ennek legnagyobb részét otthonra tartogatja. A munkából fáradtan hazatérő férj – akinek elég naponta tízezer kimondott szó is ahhoz, hogy jól érezze magát – már bontaná ki megérdemelt sörét a tévé előtt, de ott áll előtte felesége, csípőre tett kézzel, s kezdené már a maradék negyvenezer szót, ám úgy tűnik, a férjet nem érdeklik a nap eseményei. Pedig éppen csak arról van szó, hogy különbözőek vagyunk, s nem arról, hogy ne szeretné a feleségét. Mindkét fél részéről szükséges tehát a megfelelő mértékű empátia: a férj részéről, hogy fáradtan is oda tudjon figyelni feleségére, a feleség részéről pedig, hogy megvárja az alkalmas időt, amikor nyugodt körülmények között beszélgethetnek egymással.

Lépj oda a másikhoz, és mondd azt, amit az Úr mondana neki. Lelkigyakorlatokon szoktam ajánlani a résztvevőknek: írják le, fejezzék be a mondatot: „Jézus azt mondaná a házastársamnak: azért szeretlek, mert...” Egy másik gyakorlat: egy-egy veszekedés után, ha te lennél a házastársad védőügyvédje, mit tudnál felhozni védelme érdekében?

Ahogy egy gyermek születésére kilenc hónapon át kell készülni, úgy a házasságra is. A szentségi házasság Isten közelségét eredményezi, s ilyen értelemben a szentséget nemcsak a házasságkötéskor, de nap mint nap kiszolgáltatják egymásnak a házastársak. Hiszen a házasság az egyetlen szentség, amelyet nem a pap, hanem maguk a házasulandók szolgáltatnak ki egymás számára.

A házastársi kapcsolat nem statikus valóság, hanem folyamat: minden házasságnak megvannak a maga krízishelyzetei, ám ezek egyszerre jelentenek veszélyt és lehetőséget is. Rajtunk áll, hogy az élet vagy a halál jeleiként értelmezzük-e őket.

A házastársak egymás családját oly sokszor minősítik. Ám házastársunk édesapja, édesanyja a házasságkötéstől valamiképpen a mi édesanyánk, édesapánk is. Rut könyvében ugyan nem a házasságra értelmezve olvassuk, mégis igaz lehet arra vonatkoztatva is. „...mert ahova te mégy, oda megyek én is, s ahol te laksz, ott lakom én is. Néped az én népem, Istened az én Istenem.” (Rut 1,16)

Mi ezt hogy éljük meg?

Mit tehetnék férfiként/nőként, hogy a másakra jobban figyeljek?

Írásban fejezd be te is a befejezetlen mondatot!

Hogy gondolkodom férjem, feleségem rokonairól, családjáról?

Valóságtorzítás, kivetítés

Valóságtorzítás, injekció és kivetítés. A projekció azt jelenti: kivetíteni azokat a tulajdonságokat, amelyeket szeretnék benne meglátni. Minél erősebb a torzítás, annál nagyobb lesz a csalódás. Egyesek szinte megcsalva érzik magukat és jóakarattal igyekeznek megváltoztatni a másikat. Tehát felruházom olyan tulajdonságokkal, amelyek –szerencsétlenben – nincsenek meg és utána számon kérem tőle. Olyannak látom őt, amilyennek szeretném, hogy legyen. Ezért mondtam azt, hogy a szeretet lényeg az elfogadás. A házasság új teremtés : a kettő egy lesz. Egy házasságban sosincs megállás. Állandó készenlétet jelent. Ez olyan, mint a Sixtus- i kápolnában az ember teremtése: Isten is nyújtózkodik értünk, ahogy mondtam, nagyon sokat fáradozik értünk.

Egy női magazinban feltették a kérdést: ha megváltoztathatna valamit a férjén, mi volna az? A tipikus válasz szerint a nők szerették volna, ha férjük beszédesebb lenne. A férjek életideájáról így szól az Efezusiaknak írt levél:

Mi a csalódás valódi oka? Miről árulkodik?

A női identitás

Isten arcának végtelenül sok fénysugara van, s a férfi és a nő egy-egy sugarat hordoz ebből a sokféleségből. A nő az irgalmas szeretet hordozója. Napjainkban számtalan nő küzd azért, hogy megfeleljen a kor elvárásainak. Egy reklám szlogenje így szól: „... mert nőnek lenni jó.” Arról azonban nem beszél, hogy miért jó nőnek lenni. A világ nyomása szerint akkor vagy igazi nő, ha megfelelő súlyt érsz el – s ez a súly természetesen minél kevesebb legyen: ha eltünteted testedről az anyaság nyomait, ha a harmadik gyermek után is beleférsz a gimnazista farmerodba. A világ egyfajta szépséghisztériás versenyre kényszeríti a nőket, amely hihetetlen mennyiségű pénzt, időt és energiát emészt fel.

Isten nagy beleérző-képességet és empátiát teremtett a nőbe, aki ezek által a kegyelem és a vigasz forrása lehet. A női lét és a szeretet, az önátadás szorosan összetartozik. Mária életében is megindító, ahogyan átadja magát a Szentléleknek. Egy nő akkor érzi magát igazán a helyén, ha odaajándékozhatja önmagát valakinek. A női szeretet feltétel nélküli és elfogadó, amelyre nagy szüksége van napjaink depressziós, szeretetéhes világának, amelyben mindenki azt kiáltja: légy versenyképes, légy sztár, gázolj át a másikon! A női szeretet életadó és életnövelő – „*Fényt hagyni magunk után*”, ahogy Mécs László írja. A női szeretet gondoskodó szeretet, amelyen keresztül Isten gondoskodó szeretete válik tapinthatóvá. A női szeretet otthonteremtő szeretet, amely őrzi a tűzhely melegét. A női szeretet szépítő szeretet: amikor ápolja, gondozza magát, Istennek adja vissza a teremtést. Isten nem ismeri a női magazinok normáit: úgy fogad el és szeret bennünket, ahogy vagyunk. A nő feladata, hogy önmagát és környezetét is szépítse: hogy szeretetétől szépüljön meg a másik ember.

Milyen nőideált állít a mai társadalom, média a nő és a férfi elé?

Nőként/férfiként hogyan élem ezt meg?

A férfi identitás

A férfi nem diktátor. Vezeti a nyáját: élete, életpéldája követhető azok számára, akik előtt halad. E vezető szerep lényege tehát a szolgálat. A férfi mellett az asszony nem „pulikutya”, hanem nélkülözhetetlen segítőtárs, akinek jelenléte és munkája azonban nem csökkenti a férfi felelősségét; aki egyszerre figyel az elöl haladó pásztorra és a bárányokra. A pásztorra, a férfire pedig elsősorban a láthatatlan Főpásztor figyel. A pásztor felelőssége, hogy lássa mindazt, ami a bárányok számára még nem látható. Gondoskodik a nyáj testi-lelki táplálásáról. A pásztor botjának kampós vége egyúttal figyelmeztető eszköz is, amelyet az elcsatangolóknak lábába akaszt, hogy visszahúzza őket a nyájhoz.

Férfiként hogyan élem ezt meg?

A férfi az a személy, akire lehet számítani, akit a nehézségek sem tántorítanak el, aki megtervezi és megvalósítja cselekedetét. Míg egy férfi egyszerre csak egy dolog precíz végrehajtására képes, addig a nők párhuzamosan több dolog elvégzésére is képesek, ám kissé talán felszínesen. Legnagyobb erénye megbízhatósága, szavahihetősége: ha egyszer megígért valamit, biztosak lehetünk abban, hogy végrehajtja.

A férfi az, akivel Isten szövetséget köt. E jellem megjelenését láthatjuk Szent Józsefben is: ő „*igaz ember lévén*” (Mt 1,19), nem az engedmények embere, volt súlya a szavainak.

A férfi az, aki apaságában Isten képét is átadja gyermekeinek, láthatóvá téve és újraélve Isten atyaságát. „*Nem úr vagy, hanem férj: nem szolgálot kaptál, hanem feleséget... viszonzásul törődj vele és légy hálás szerelméért*” – idézi II. János Pál Familiaris consortio kezdetű apostoli buzdításában Szent Ambrust.⁹

⁹ Szent Ambrus: Exameron V, 7, 19. CSEL: 32, I, 154.
idézi: Familiaris consortio, 25.

A gyerekek válaszai arra a kérdésre, hogy mi a szeretet:

- „A nagyinak, amikor begyulladtak az ízületei, nem tudott már előrehajolni, hogy kifesthesse a lábán a körmeit, és mindig a nagyapa festi ki a nagymama körmeit, pedig neki is ízületi gyulladása van. Ez a szeretet.” (8 éves)
- „Amikor anyu kávét főz apának, és előtte belekortyol, mielőtt odaadná neki, csak a biztonság kedvéért, hogy ellenőrizze, biztosan finom-e.” (7 éves)
- „A szeretet olyan, mint amikor egy kicsi, öreg néni és egy kicsi öreg bácsi még mindig barátok, még azután is, miután már jól megismerték egymást.” (6 éves)

Fontos, hogy életemet és házasságunkat a Jézussal való kapcsolatomon keresztül tudjam látni – ez a nézőpont a Jézussal és az egymással való kapcsolatunkat is segíti. Segít különválasztani a cselekedetet a személytől – így fontos, hogy ne minősítsük egymás személyét a cselekedetei alapján („Rossz vagy!”, „Idegesítő vagy!”). A másik Isten csodaszép teremtménye, ajándék számomra, s még akkor is, ha nem tudom elfogadni, amit tesz, megláthatom benne Isten gyönyörűségét. Ugyanígy önmagunkat sem marasztalhatjuk el: szeretett bűnösök vagyunk Isten szemében, aki nem ítél meg, mert nem emlékszik többé bűneinkre.

Megbocsátás

Jézus tanítása a megbocsátásról Galileában hangzik el. Azoknak az embereknek mondja – szinte mindenkinek – akiknek megölték valakijét. Jézus kora előtt ugyanis nagy felkelés volt Galileában a rómaiak ellen, amelyet levertek, és megtorlásul galileaiak ezreit végezték ki. Ezeknek az embereknek mondja Jézus: „*Szeressétek ellenségeiteket! Tegyetek jót azokkal, akik gyűlölnék titeket.*”²⁸ *Áldjátok azokat, akik átkoznak benneteket, és imádkozzatok azokért, akik gyaláznak titeket.*” (Lk 6,27-28). Jézus Szívének üzenete ez, utolsó leheletéé a keresztem. Jean Vanier ajánlja, hogy nézzünk rá, kicsoda az ellenség az életünkben. Talán a családjunkban van, a munkahelyünkön...

Vajon mire figyelnek fel leginkább a gyerekek, amikor szüleik kapcsolatát látják?

A gyermekek a felnőttek hátát nézve nőnek fel egy japán közmondás szerint. Hogyan kell ezt értelmezni?

Vajon mi tetszik annyira az Istennek bennünk?

Mikor és miért nehéz megbocsátani?

Mi akadályoz benne?

Vizsgáljuk meg a kérdést, és nevezzük meg a konkrét személyt, akit ellenségként tapasztalunk meg. A megbocsátás akadályá gyakran az, hogy a hozzánk hajigált köveket vitrinben őrizzük, időnként kivesszük őket, leporoljuk, majd visszatesszük őket a jól látható helyre.

A megbocsátás első lépése annak szándéka: a szeretet és a megbocsátás akarati tett. Az első lépést a gyógyulás útján az jelenti, ha nem ütök vissza. Egy asszony, akit hamis tanúzás miatt zártak börtönbe, azt mondta: sosem tudok megbocsátani az embernek, aki miatt börtönbe kerültem – de minden nap imádkozom érte. A következő lépés tehát az imádságé: az ima rám is hat, de a másikat is gyógyítja.

Ahhoz, hogy meg tudjak bocsátani másoknak, először önmagamnak kell megbocsátanom, s e megbocsátás egyben a gyógyulás útja is. Egy történet szerint két Auschwitzból szabadult zárkatárs közül az egyik képes volt megbocsátani, a másik azonban nem. Sok évvel később, visszatérve Auschwitzba, a megbocsátásra kész egykori rab ezt mondta társának: mindörökre fogoly maradsz. Jézus kinyitotta a zárkád ajtaját, te mégis örökre bent maradsz, mert nem vagy szabad!

Fontos úgy néznünk a másik embert, ahogyan Jézus nézi őt. Nem mondhatom, hogy Isten szereti, ha én nem szeretem. S ha nem bocsátok meg, a béke nem lehetséges.

A házasság a megbocsátás iskolája, amelyben Isten naponta hív bennünket az újrakezdésre. Le kell mondanunk arról, hogy mindig a másikat okoljuk, s arról, hogy mindig nekünk van igazunk. A magunk igazának keresésénél többet ér, ha azt keressük, ami előreviszi kapcsolatunkat. Ha szabaddá váltunk a megbocsátás által, ám a másik mégsem enged, az ne legyen a mi problémánk: imádkozzunk érte, hogy ő is megtalálja a szabadságát. Ám mindaddig, amíg képes vagyok megsértődni a másakra, én vagyok a középpontban, és nem vagyok szabad.

Kérnünk kell Jézust, hogy gyógyítsa a meg nem bocsátás okozta sebeket. Egy asszony nehezen tudott megbocsátani férjének, amiért az második gyermekük születésekor nem ment be vele a kórházba. Kérdezték, mondta-e férjének, hogy menjen vele, ám ő csak így válaszolt: nem, ezt tudnia kellett volna. Lehet, hogy így van, ám fontos, hogy hatékonyan kommunikáljunk, s a „köveket”, amelyeket hordozunk, újra és újra kiszórjuk az életünkből.

Mikor tudtad a téged ért sérelmeket elengedni?

Látod-e életedben a megbocsátásnak folyamatát?

Tudok-e magamnak megbocsátani?

Családi kör
(szabad változat Arany János nyomán)

Este van, este van: elpihen a világ!
Tévé előtt gunnyaszt mind az egész család.
Villog a képernyő, rombolja az elmét,
Sokan ebben lelik életük értelmét.
Csapong a hülyeség, az eget sodorván:
Horror, krimi, thriller az összes csatornán.
Frankenstein, Dracula, örülnek a kölykök,
A mama kedvence: nyafka Golden Girlök.

Véres, vajas-kenyér a temető falán,
Batman, ET-kukac jönnek egymás után.
Reggeltől esteig örömeiket lelik
Ahogy a gengszterek egymást ütik-verik.
Étkezés helyett is a Supermant nézik,
Még a "dolgukat" is, bilin ülve végzik.
A képernyő elől el nem mozdulnának,
Napfényt, fákat, mezőt, talán nem is látnak.

Háziasszony nem főz, nincs helye panasznak,
Wrigley gumit rágnak, rája Colát isznak.
Zúg a rock-popzene, ártalmas a fülnek,
Hónapról hónapra egyre csak hülyülnek.
Gyereket nevelni? Eszükbe sem szökik,
Sokkal egyszerűbb, ha tévé elé lökik.
Ott aztán fejlődik, egyre okosodnak,
Sokan nem hogy írni, de olvasni sem tudnak.

Tévé előtt hasal, a kiszolgált kutya,
Évek óta nézi, azért olyan buta.
Haza jön a gazda, munkából fáradtan,
Felbont egy üveg sört, s tévé elé huppan.
Üveges szemekkel bámulja a krimi,
Éppen egy kispapnak szúrják ki a szemét.
Autók nyikorognak, robbannak a házak,
Kéjelegve nézi, amint torkot vágnak.

Emberevő cápa, kisgyereket fal fel,
Akit fürdés közben, szüleitől mart el.

Élvezi a család, Hasfelmetsző Jack-et,
S hogy kell beváltani, fedezetlen csekket.
Bankot kirabolni, csupán egy pillanat,
Tisztviselő rendőrt, lövik, mint a nyulat.
Spriccel, folyik a vér, a padló is síkos,
Ilyenkor a tévét kikapcsolni tilos!

Egyik gyerek titkon, apja zsebébe nyúlt,
Hátha akad benne: alma, netán kisnyúl.
Egyiket sem leli: helyettük a halál:
Csőre töltve nehéz belga pisztolyt talál.
Fegyver nélkül járni életveszély máma,
Hálával gondolnak "Nagy Amerikára"!

Hogy ez hová vezet, leírni is félek,
Ettől "nemesedik" a gyermeki lélek!
Pisztoly, bicska, bomba és egy rozsdás bökő,
Így ragyog előttünk "egy új és szebb jövő"!

Charles de Foucauld: Rajtad múlik

Ha lassan baktatsz, a többiek megállnak. Ha te leülsz, ők lefekszenek. Ha te elfáradsz, ők álomba merülnek. Ha te kételkedsz, ők kétségbe esnek.

De!

Ha te felébredsz, ők is kinyitják a szemüket. Ha te előttük haladsz, ők eléd fognak futni. Ha te kezedet nyújtod, ők életüket adják. S ha te imádkozol, ők szentek lesznek.